

A GVI 2022. januári negyedéves konjunktúrafelvételének eredményei

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 350 cégvezető véleményét kérdeztük cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól.

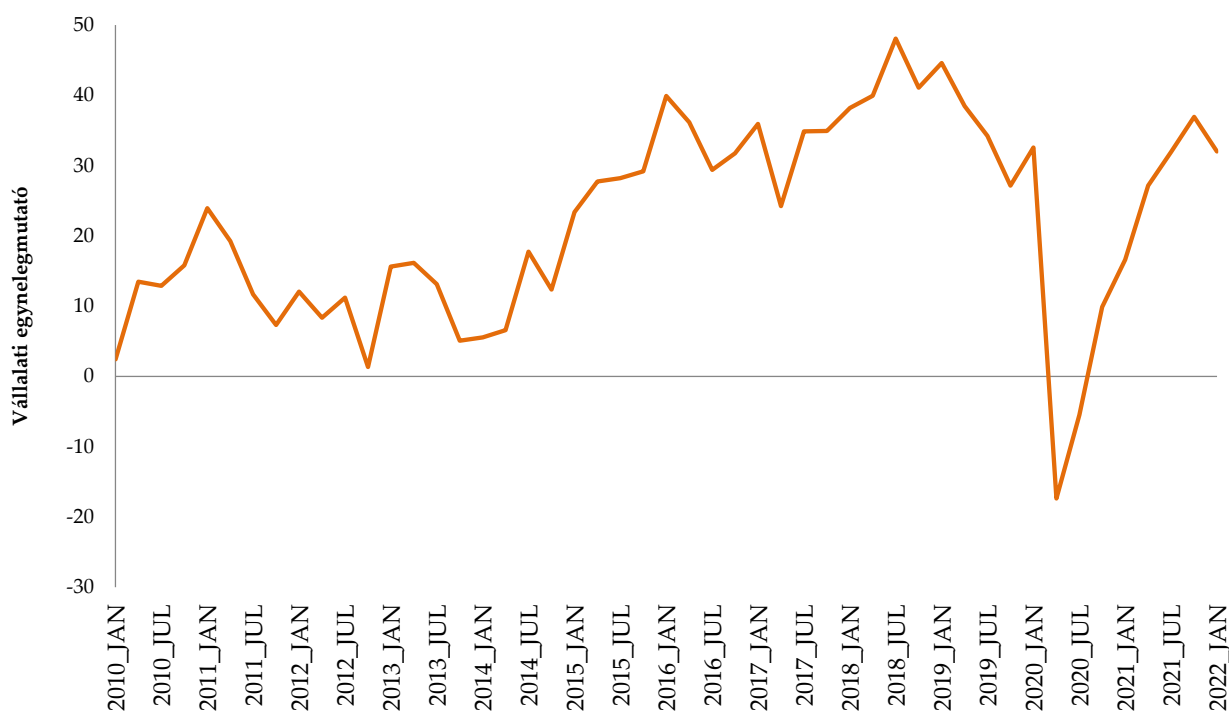
A 2022. januári adatfelvétel eredményei szerint Magyarországon az üzleti bizalom szintjének 2020. tavaszi mélypontot követő javuló tendenciája megszakadt, 2021 októberéhez képest a Negyedéves Konjunktúramutató +37-ről +32 pontra csökkent (lásd 1. ábra). A 2010-ben megkezdett felmérés történetében kizárólag 2020 áprilisában és júliusában fordult elő, hogy negatív tartományba került a mutató, 2020 októberében azonban ismét pozitív tartományba esett, az emelkedés pedig – csökkenő ütemben – 2021 folyamán is folytatódott. A Negyedéves Konjunktúramutató jelenlegi értéke a 2021. júliusi szintnek feleltethető meg, egyben lényegében megegyezik a koronavírus-járvány kitörését közvetlenül megelőző, 2019. második félévi, illetve 2020. januári adatokkal.

A GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely a vállalkozók számára az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra, szubjektív

helyzetértékelésükre támaszkodik. A jelenlegi, valamint a két megelőző adatfelvétel (2021. július és október) a járvánnyal összefüggő korlátozások nélküli időszakban készült, míg 2020 áprilisa és 2021 áprilisa között az eredményeket nagy mértékben befolyásolták a koronavírus-járvány első három hulláma során bevezetett leállások és korlátozások, illetve ezen intézkedések fokozatos feloldása.

A Negyedéves Bizonytalansági Mutató értéke 2022. januárban 37 pontos szinten áll, októberhez képest két pontos csökkenés tapasztalható. Ez arra utal, hogy a hazai vállalkozások helyzetértékelése a 2020. áprilisi, kiugró mértékű bizonytalanságot tükröző eredményt követően továbbra is lényegesen egységesebb. A Bizonytalansági Mutató mostani értéke a 2021. áprilisi és júliusi adat mellett a járványt megelőző időszak (2019. július–2020. január) folyamán tapasztalt értékeknek (37–38 pont) feleltethető meg.

1.ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató alakulása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Függelék tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke az építőipari vállalkozások esetében a legmagasabb (+40 pont), a szolgáltatások területén +39 pont, a kereskedelmi cégek körében +32 pont, míg a feldolgozóiparban tevékenykedő cégek körében (+27 ponttal) a

legalacsonyabb. Az előző negyedévhez képest az építőipari cégek esetében 10 pontos emelkedés tapasztalható, míg a szolgáltató cégek körében 1, az ipari cégek körében 7, a kereskedelemben pedig 12 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

2.. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató gazdasági ág szerint, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét

A Negyedéves Konjunktúramutató tíz komponensből áll:

- jelenlegi/várható üzleti helyzet;
- jelenlegi/várható jövedelmezőség;
- beruházási aktivitás várható alakulása;
- jelenlegi rendelésállomány;
- elmúlt féléves/várható termelési szint;
- létszám várható változása;
- kapacitáskihasználás várható alakulása.

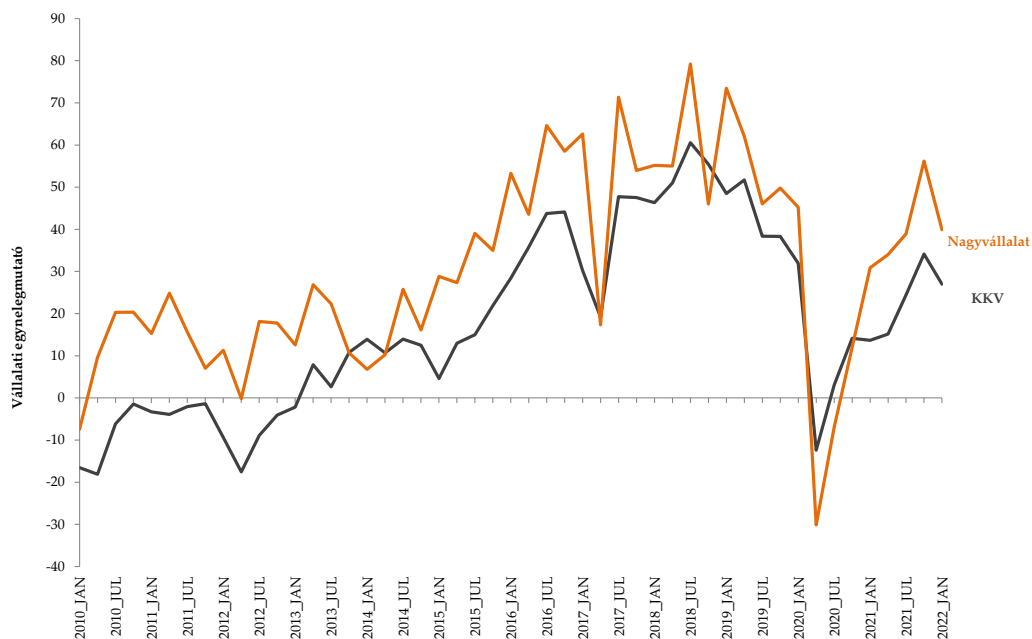
Az almutatók esetében megállapítható, hogy a vállalkozások vezetői a várható kapacitáskihasználtság kivételével pesszimistábban ítélik meg a vizsgált szempontokat a 2021. októberi szinthez viszonyítva. Az előző negyedévhez képest a legnagyobb mértékű (17 pontos) romlás a beruházások várható szintjének megítélésére vonatkozóan tapasztalható. Az előző év azonos időszakához képest (amikor a koronavírus-járvány második hulláma miatt jelentős, a gazdasági életet is súlyosan érintő korlátozások voltak érvényben) minden mutató tekintetében pozitívabb a vállalatok jelenlegi helyzetértékelése. A leginkább kiemelkedő mértékben (52 ponttal) az elmúlt féléves termelési szint megítélése javult az egy évvel ezelőtti időszakhoz viszonyítva.

A 2022. januári adatok alapján a nagyvállalatok optimistábban ítélik meg helyzetüket a jelenlegi rendelésállomány, a jelenlegi üzleti helyzet, a jelenlegi- és várható jövedelmezőség, a létszám várható alakulása és a várható kapacitáskihasználtság szempontjából a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva. Viszont a kis- és középvállalkozások látják pozitívabban

az elmúlt féléves és a várható termelési szintet, a várható üzleti helyzetet és a beruházások várható szintjét a nagyvállalatokhoz képest. A legjelentősebb különbség a várható kapacitáskihasználtság (15 pont), a jelenlegi jövedelmezőség (13 pont) és a létszám várható alakulásának (10 pont) értékelése esetében tapasztalható.

2021. októberhez viszonyítva a kis- és középvállalkozások körében a jelenlegi rendelésállomány, a jelenlegi- és várható jövedelmezőség, a létszám várható alakulása, a várható üzleti helyzet és a beruházások várható szintjének megítélése csökkent, míg a jelenlegi üzleti helyzet, az elmúlt féléves és a várható termelési szint, valamint a várható kapacitáskihasználtság mutatója emelkedett. A nagyvállalatok körében 2021. októberhez viszonyítva a várható kapacitáskihasználtság kivételével az összes többi mutató romlott. Az előző év azonos időszakához képest a vizsgált mutatók – a nagyvállalatok beruházásokra vonatkozó várakozásai kivételével – mind a nagyvállalatok, mind a kis- és középvállalkozások körében emelkedtek.

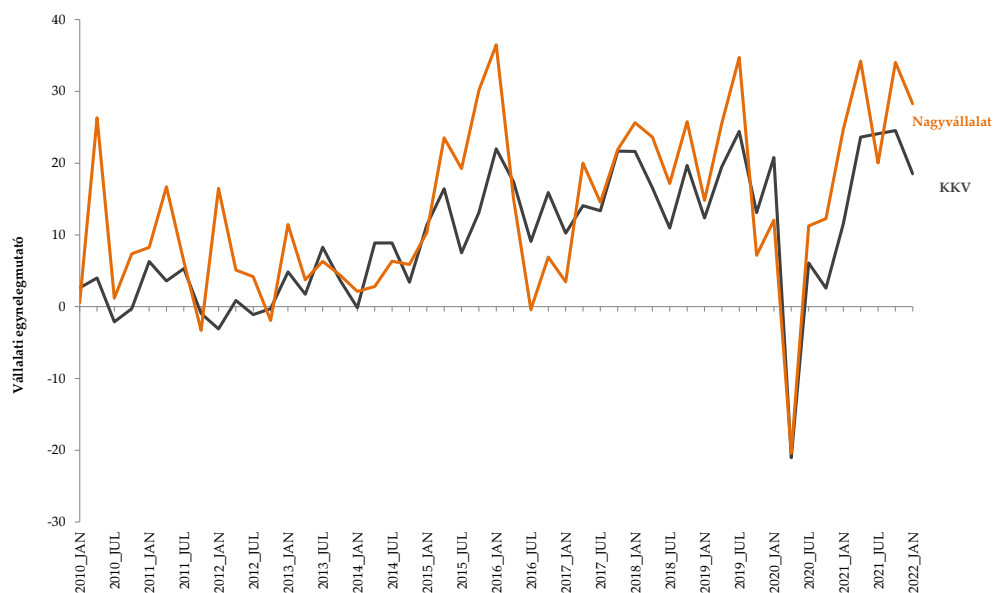
3. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi jövedelmezőség, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

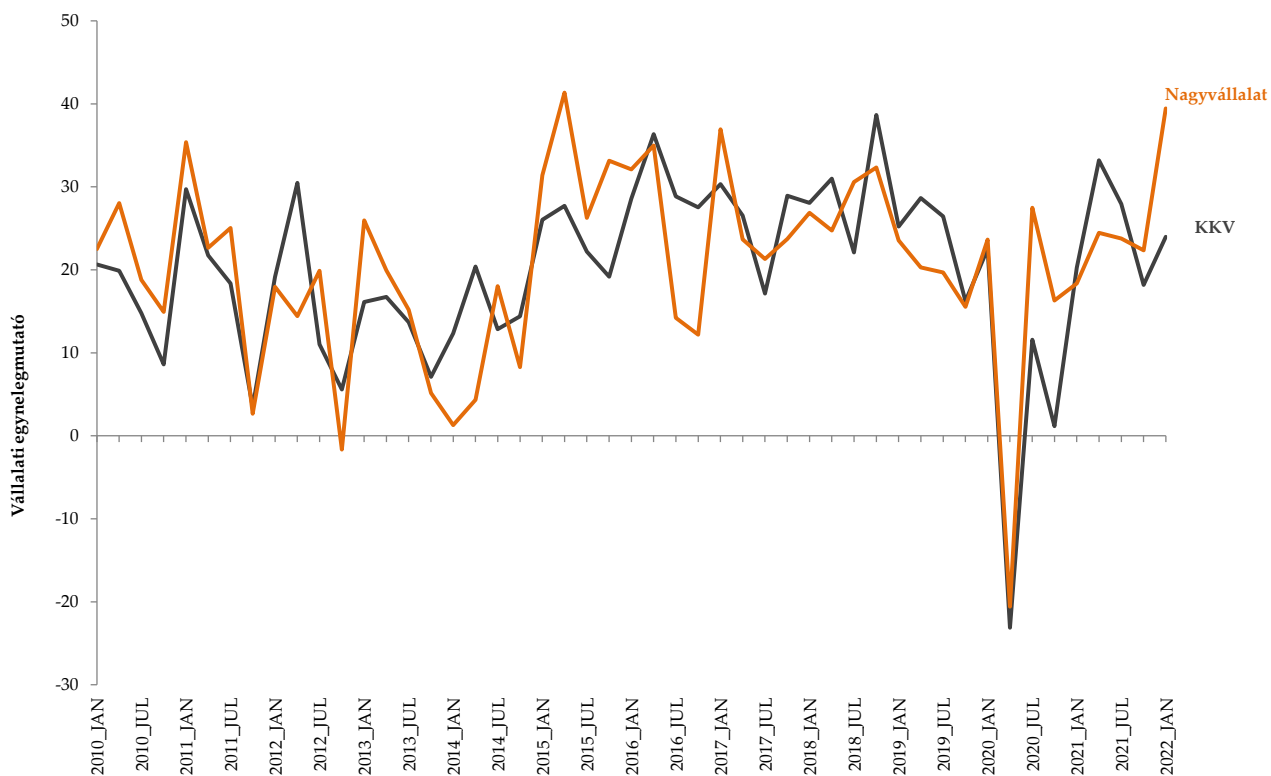
4. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – létszám várható változása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

5. ábra: A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – kapacitáskihasználás várható alakulása, 2010. 01–2022. 01.

Forrás: GVI 2022

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Általános iskolások pályaválasztása 2021 – összefoglaló

Az alábbiakban az MKIK GVI 2021-es országos pályaeorientációs vizsgálatának legfőbb eredményeit foglaljuk össze. A pályaeorientációs kutatás a pályaválasztás előtt álló, nyolcadik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulással, szakma- és pályaválasztással kapcsolatos terveit, céljait, valamint szüleik ehhez kapcsolódóan felmerülő tanácsait, szándékait vizsgálja. A 2021. évi pályaeorientációs vizsgálat adatfelvételének keretében összesen 9 197 nyolcadik osztályos tanuló töltötte ki a kérdőívet.

Az adatfelvétel és a minta jellemzői

A járványhelyzet következtében (hasonlóan az előző évi felméréshez, de az azt megelőző évektől eltérően) a kérdésre nem a tavaszi, hanem az őszi félévben, és nem a hetedik, hanem a nyolcadik évfolyamos általános iskolai tanulók körében került sor.

A tervezett mintát a 2020–2021-es tanév nappali tagozatra járó 7. évfolyamos általános iskolai tanulóinak – akik a felmérés idején túlnyomó többségben már 8. osztályba jártak – megye és településtípus szerinti megoszlása

alapján alakítottuk ki. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve (1) az iskola elhelyezkedését megyei bontásban, (2) az iskola településének típusát, (3) az iskolának a 2019. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét (mivel 2020-ban elmaradt a mérés), (4) valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9 070 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9 070 ő adatain alapulnak.

Továbbtanulási tervek és az ezzel kapcsolatos szülői tanácsok

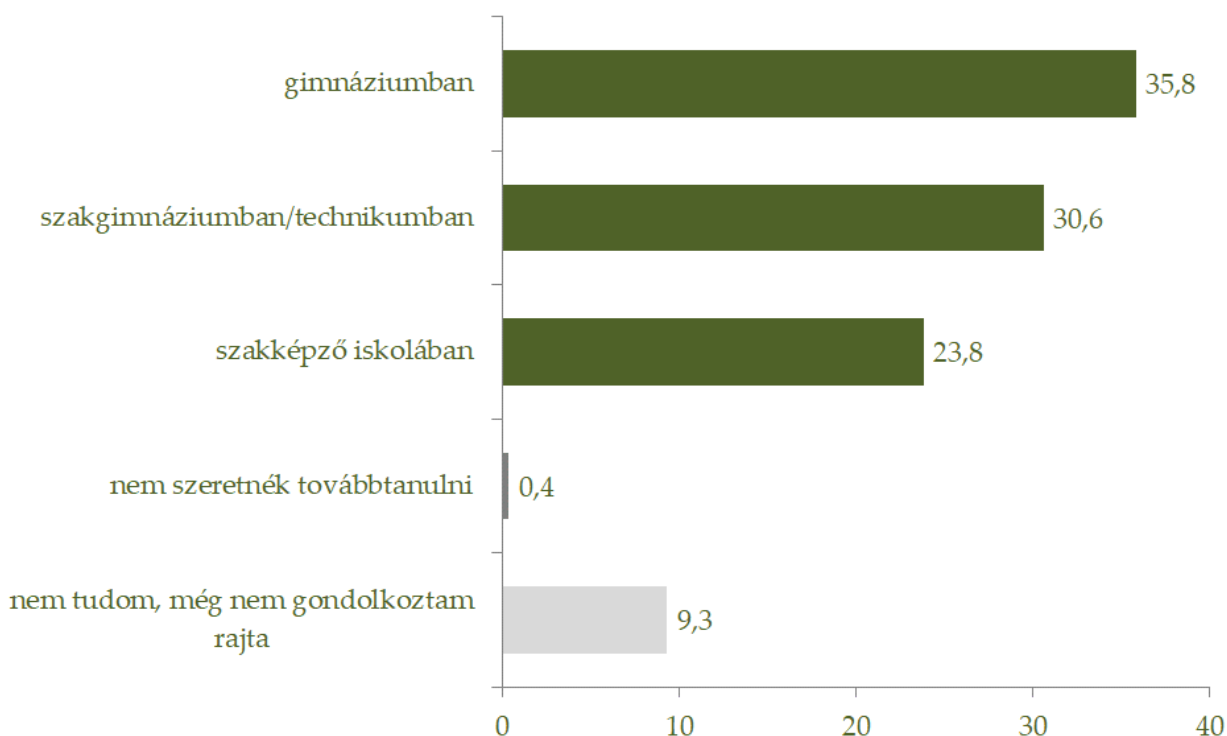
Az eredmények azt mutatják, hogy a tanulók túlnyomó többsége (95%) foglalkozott már a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (88%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, csaknem hattizedük (58%) osztályfőnöki órán, több mint felük (54%) pedig barátokkal, ismerősökkel beszélgetett a továbbtanulásról.

A megkérdezett tanulók 36%-a az általános iskola után gimnáziumban szeretne tovább tanulni. Több mint felük szeretne szakmát szerezni: 31%-uk szagimnáziumban vagy technikumban, 24%-uk pedig szakképző iskolában. A nyolcadik osztályos tanulók 9%-a

ugyanakkor még nem gondolkozott a továbbtanuláson (lásd az 1. ábrát).

Terveik szerint a legtöbb diák felsőfokú végzettséget, diplomát (31%) vagy akár doktori végzettséget szeretne szerezni (6%). A tanulók 34%-a szakma és érettségi, 13%-a valamilyen szakma, 6%-a pedig érettségi megszerzését tűzi ki célul. A tanulók 1%-a gondolja úgy, hogy legfeljebb a 8 általánost szeretné befejezni, 10%-uk pedig még nem gondolkozott el azon, hogy mi az a legmagasabb végzettség, amit szeretne elérni. Általában elmondható, hogy a szülők hasonló végzettség elérését javasolják gyermekeiknek, mint amilyen saját maguknak is van.

1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék)

Forrás: GVI, 2021 (n=9003)

Emellett a tanulók többségének (68%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók több mint kétötödének (45%-ának) pedig azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd

keresni. Az adatok arra is rámutatnak, hogy minél magasabb a családban tapasztalt legmagasabb szülői iskolai végzettség, annál valószínűbb, hogy a szülők a gyerekekre bízzák a szakmaválasztással kapcsolatos döntés meghozatalát.

Munkával kapcsolatos tervek, pályaaorientációs profilok

A jövőbeli foglalkozások tekintetében az informatika (21%), a sütés-főzés (21%), a sportolás (20%), a művészeti ágak (20%) a legnépszerűbbek a diákok körében (lásd a 2. ábrát). Az elmúlt években rendre a sport, a művészet, az informatika, sütés-főzés és az állatokkal való foglalkozás volt a legnépszerűbb irány a tanulók számára, míg a bútorkészítés, a fémekkel való foglalkozás és a növénytermesztés a legkevésbé népszerű.

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek megyék, településtípus és nemek szerint jelentős eltéréseket mutatnak, továbbá a szülők iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. Utóbbi kapcsán az eredmények egyértelműen jelzik, hogy a tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, ami igazodik a családjukban tapasztalható legmagasabb szülői

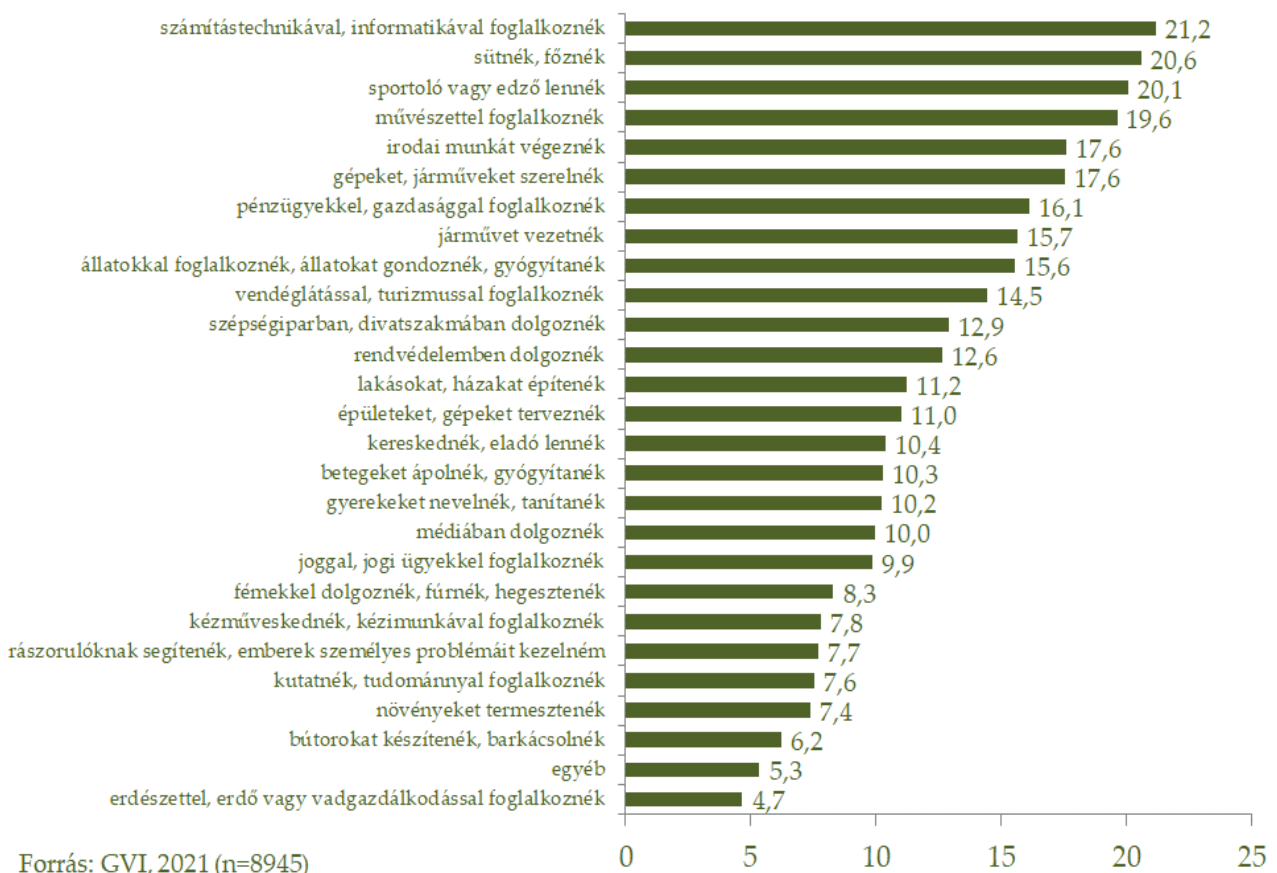
végzettséghez: a szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak, míg a fizikai foglalkozásokat inkább az alacsonyabb végzettségűeké.

Kiemelkedő azon diákok aránya, akik a jövőbeli munkájukkal kapcsolatban a magas keresetet tartják fontosnak: nagyjából felük ezt választotta a három legfontosabb szempont egyikeként (51%). Emellett a második legfontosabb tényezőként a munka szeretete jelent meg, ezt a diákok bő kétötöde választotta (45%), míg harmadikként a munkatársakkal való jó kapcsolat (37%).

Az adatok azt mutatják, hogy a diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és

jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 3 szakma-, illetve foglalkozástípust tartanak vonzónak. Elemzésünk szerint 7 fő foglalkozási terület (gép- és fémipar; építészet, tervezés, faipar; mezőgazdaság; humánszolgáltatás; fehér-galléros munkakörök; művészet és szórakoztatás; szolgáltatás) körvonalazható a tanulók együttes jelölései alapján. Ezen felül 4 további olyan foglalkozástípus is van (informatika; kutatás, tudomány; sport; rendvédelem), amelyek vagy önmagukban egy jól elkülönülő foglalkozásterületet jelölnek, vagy teljes mértékben függetlennek mutatkoztak bármely más foglalkozás választásától.

2. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy felnőttként milyen munkát végeznének szívesen (az említések százalékos aránya)

A fehérgalléros munkakörök, illetve a művészet és szórakoztatás területét az előnyösebb családi háttérrel rendelkező, az iskolában jobban teljesítő tanulók választják nagyobb arányban. A gép- és fémipar, illetve a szolgáltatás foglalkozási terület a kevésbé előnyös körülmények közül érkező, az iskolában rosszabb eredményeket elérő tanulók számára vonzóbbak. Az építészet, tervezés, faipar, illetve a szolgáltatás foglalkozásterületre többféle szempontból

Következtetések

Az eredmények alapján összességében kijelenthető, hogy a szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek. Hozzáteve, hogy a szülők kulturális tőkéje, tapasztalatai és tanácsai jelentősen befolyásolják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit. Vagyis a szülők iskolai végzettsége sok esetben továbböröklődik, ami igaz mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülők esetében. A gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízzák gyermekükre a jövőjükre vonatkozó fontos továbbtanulási döntéseket.

Az eredményekből mindemellett arra is következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomászerzést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakgimnázium/technikum utáni diplomászerzés is egy lehetséges továbbtanulási út. Ráadásul a pályaválasztás során fontos szempont, hogy a gyerek érdeklődése, készségei és a választott pályaut egy irányba tartson.

tekintenek a tanulók (és szüleik), ezzel összefüggésben elsősorban a legkevésbé, illetve a leginkább jó kulturális családi háttérrel rendelkezők látnak benne nagyobb perspektívát. A mezőgazdasági területet választók csoportja kevésbé jól leírható a családi háttér és az iskolai teljesítmény alapján, összességében annyi mondható el róluk, hogy a lányok és diplomás szülők gyermekei körében némileg gyakrabban találkozhatunk ilyen preferenciájú tanulóval.

Az adatok azt mutatják, hogy a gazdaságilag és jövedelmileg rosszabb helyzetű kelet-magyarországi régiókban a gyerekek – szüleik által is támogatott – szakmaválasztása is újratermeli az egyenlőtlenségeket, és ezáltal tovább mélyítheti a regionális leszakadást. Az eredményekből ugyanis kiderül, hogy Közép-Magyarországon és a Dunántúlon a diákok inkább választják a szellemi munkákat, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig a fizikai foglalkozások a népszerűbbek.

Az egyenlőtlenségek újratermelésére hívja fel a figyelmet az is, hogy az eredmények szerint a szegény környezetben felnövő gyerekek továbbtanulási, pályaválasztási ambíciói sokkal alacsonyabb szintűek, mint a jobb módú családból származóké. Így a rossz körülmények között élő fiatalok jellemzően érettségig nem adó szakképző iskolába készülnek, és csak nagyon ritkán terveznek felsőfokú tanulmányokat végezni, ami azt jelenti, hogy a felfelé irányuló társadalmi mobilitást erősen meghatározó iskolai végzettségi szintjük alacsonyabb szinten állandósul a hosszabb ideig tanuló társaikénál.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
	Munkanélküliségi ráta	(február)	5,0%	5,1%	5,1%
Németország	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(február)	58,5	58,5	59,8
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(február)	98,9	99,2	96,0
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(február)	112,3		107,2
	Munkanélküliségi ráta	(február)	3,8%	3,9%	4,0%
USA	CB fogyasztói bizalmi index	(február)	110,5	110,0	111,1
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(február)	57,5	56,0	55,5
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(február)	50,2	59,9	50,1

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

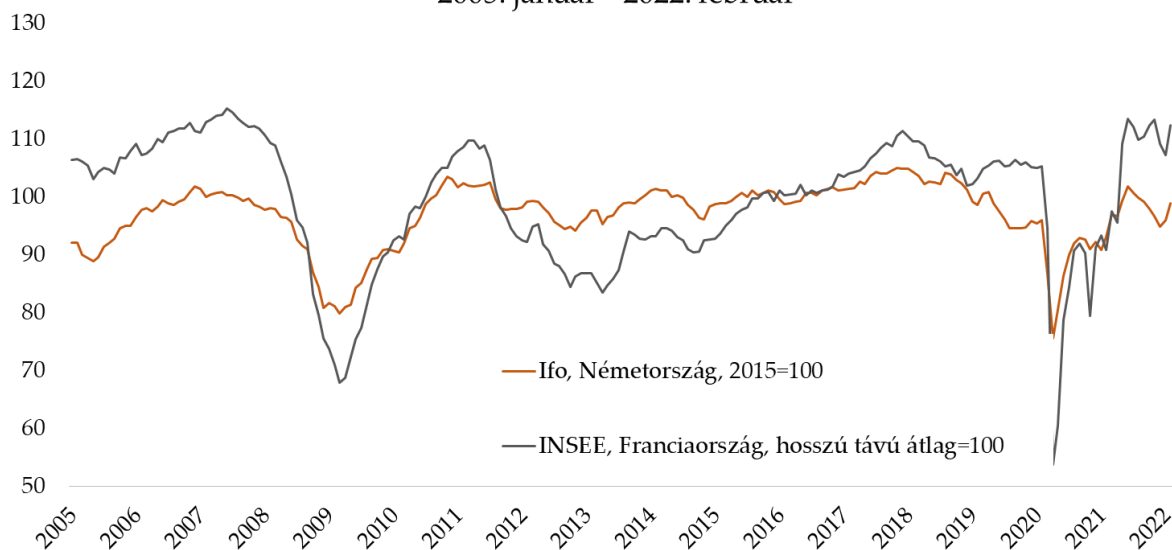
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt januárhoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest csökkent. Németországban a munkanélküliségi ráta kis mértékben javult. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index jelentősen nőtt az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke csökkent az előző hónaphoz képest, de kis mértékben jobban teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke nőtt a januári értékhez viszonyítva. A munkanélküliségi ráta javult az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke nőtt januárhoz képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2005. január - 2022. február

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI
1065 Budapest, Lázár utca 10.
Tel: 1/235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Horváth Ágoston elemző GVI
Széll Krisztián elemző GVI
Tóth Katalin elemző GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2022. február, Budapest,
2022-03-08